

Klima- og miljøregnskab 2023

Status for regionens klima- og miljøindsatser i
Grøn2030

Klima- og miljøregnskab 2023

Region Hovedstadens klimaaftryk for 2023 er på 1,1 mio. tons CO₂. Til højre ses regionens klimaaftryk for 2023 fordelt på kategorier.

Regionens klimaaftryk for 2022 var på 1,3 mio. tons. Forskellen skyldes hovedsageligt en ændret og bedre metodeopgørelse.

Udledninger fra indkøb baseret på monetære opgørelser er behæftet med store usikkerheder, hvorimod udledninger baseret på fysiske enheder, som kWh el eller liter brændstof, er mere præcise. Der er i 2023-regnskabet anvendt en forbedret metode til opgørelse af udledninger fra indkøb, bl.a. med kurs- og inflationsregulering.

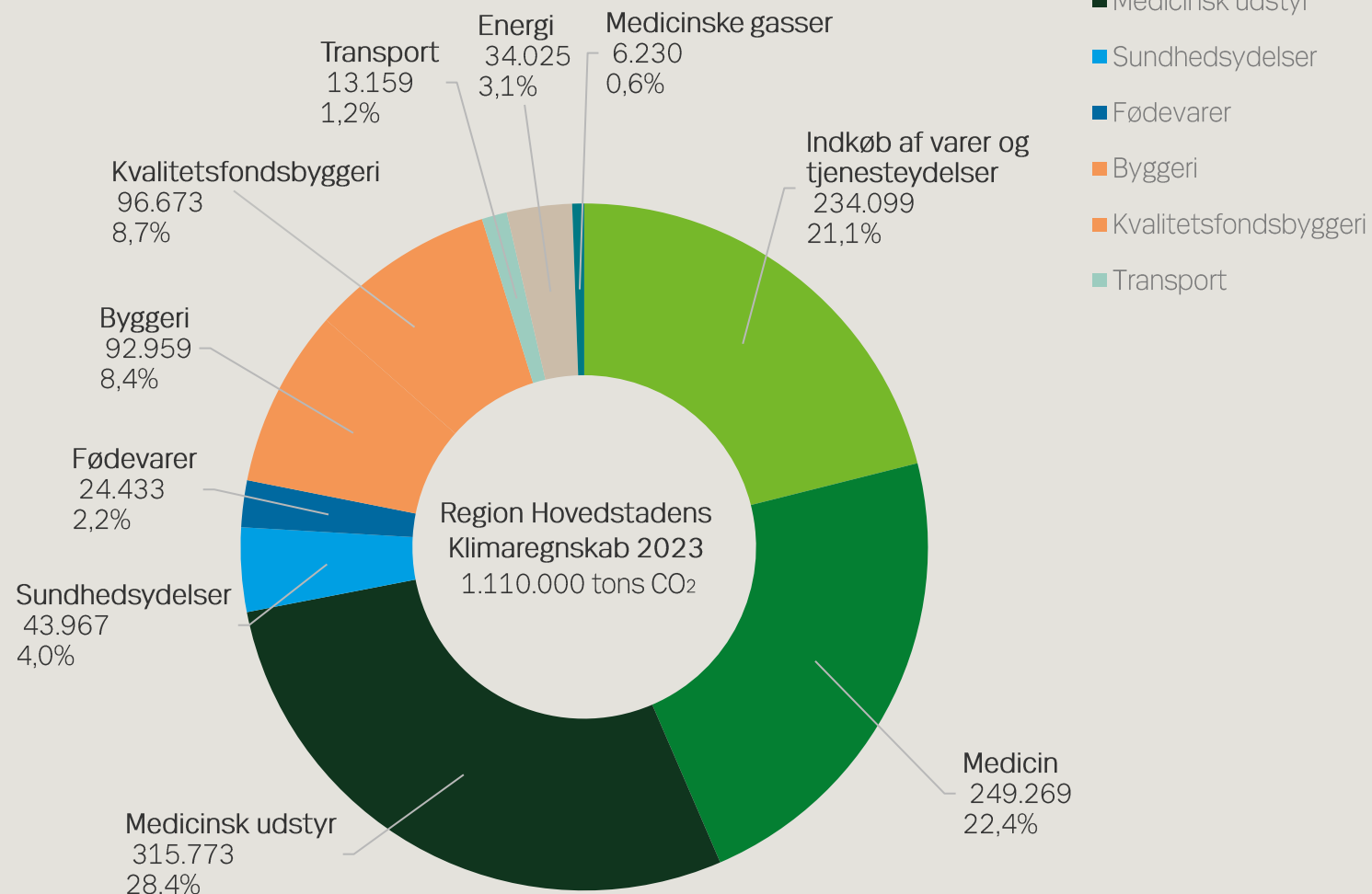
Klimaregnskab og baseline 2023 omfatter fødevarerindkøbet for hele regionen som virksomhed. Tidligere år har tallet kun dækket fødevarerindkøbet for hospitalskøkkenerne.

Regionens Grøn2030-program

I Region Hovedstadens miljø- og klimaprogram Grøn2030 indgår en række indsatser om både klima og miljø.

Regionsrådet besluttede i august 2023 Region Hovedstadens nye samlede klimamålsætning på 50% reduktion af CO₂-udledning i 2030 fra hospitaler, virksomheder mv. Samt et mål om klimaneutralitet i 2050. Baseline er år 2023 (se næste side).

Samtidig måles på miljøindsatser, som er en del af Grøn2030-programmet og med i regnskabet, men ikke handler om klima- og CO₂-reduktion og derfor ikke ses i cirkeldiagrammet om regionens klimaaftryk. Miljøindsatserne ses sidst i denne præsentation.

Klima- og miljøregnskabet vises også i en interaktivt version på internettet. Via Microsoft Power BI gives mulighed for forskellige datavisninger og dataudtræk. Regnskabet kan ses [her](#).

Baseline 2023

Region Hovedstadens baseline for 2023 er på 1.007.000 tons CO₂. Kvalitetsfondsbyggerier indgår ikke i baseline, men måles for sig, for at de store udsving kan isoleres.

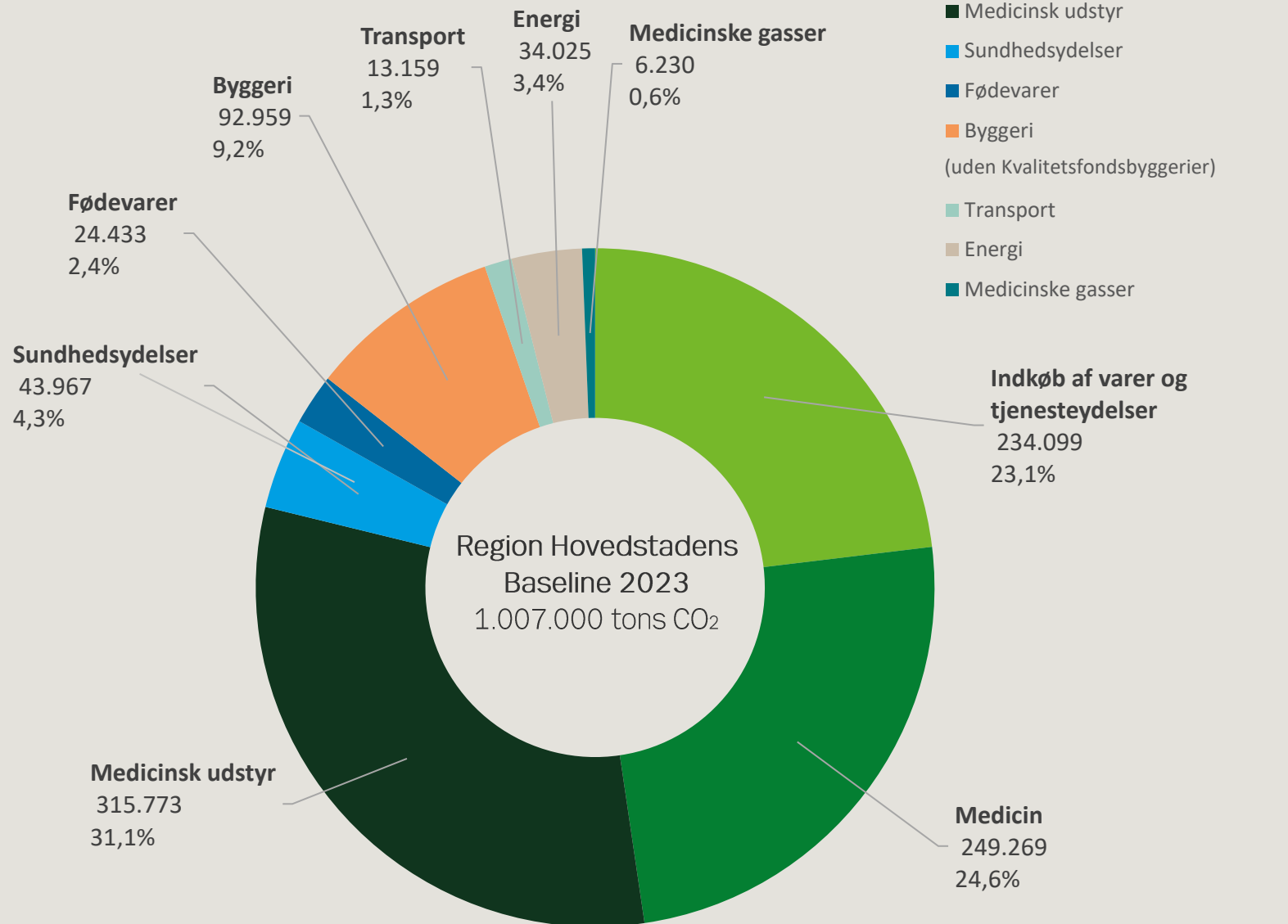
Også for baseline gælder, at udledninger fra indkøb er baseret på monetære opgørelser, som er behæftet med store usikkerheder, hvorimod udledninger baseret på fysiske enheder som kWh el eller liter brændstof er mere præcise.

Også for baseline 2023 er der anvendt en forbedret metode til opgørelse af udledninger fra indkøb, herunder kurs- og inflationsregulering.

Roadmap

Baseline anvendes som udgangspunkt for Region Hovedstadens roadmap, der på nuværende tidspunkt indeholder 24 klimaindsatser, som skal gennemføres for at realisere målsætningen om 50% CO₂-reduktion i 2030. Roadmap viser de estimerede potentielle CO₂-reduktioner ved hver klimaindsats.

Region Hovedstadens baseline skal anvendes til at sikre, at der sættes ind dér, hvor der er stor CO₂ udledning. Samt understøtte fremadrettet monitorering af klimaindsatser, så udviklingen kan følges årligt og vise om målsætningen realiseres.

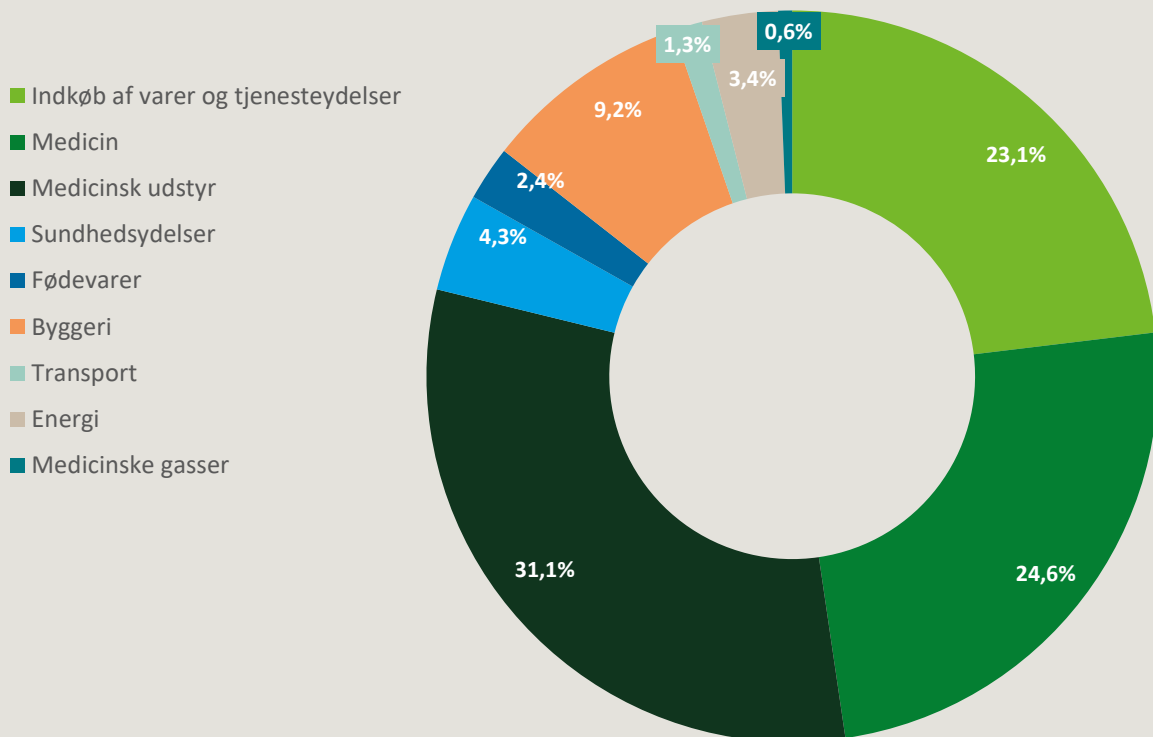

Baseline er uden kvalitetsfondsbyggerier, da disse ikke indgår i baseline for regionens CO₂ målsætning, men følges for sig.

Klimaindsatser fordeling pr. kategori

Region Hovedstadens miljø- og klimaregnskab er opdelt i ni overordnede kategorier, som fremgår af cirkeldiagrammet. Inden for disse kategorier er der i øjeblikket udpeget 24 klimaindsatser, som er markeret med samme farve på højre side.

Indsatsnumrene 1H, 2H, 3H, 4H, 16K og 21K er tværgående og kan derfor ikke matches med en enkelt kategori.

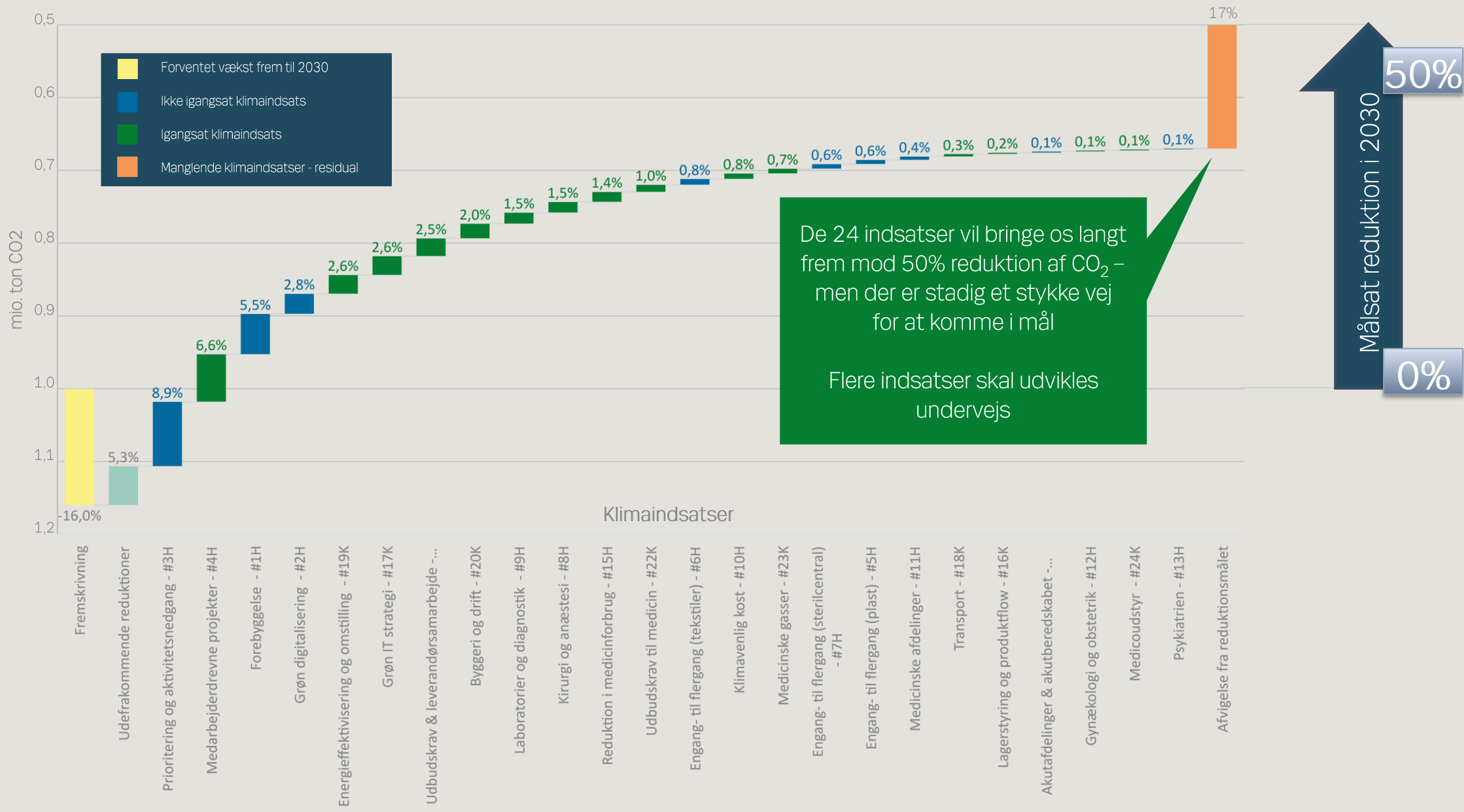

24 Klimaindsatser i roadmap

#1H	Forebyggelse
#2H	Hjemmebehandlinger
#3H	Prioritering og aktivitetsnedgang
#4H	Medarbejderdrevne initiativer
#5H	Fra engangs- til flergangsforbrugsvare (plastprodukter)
#6H	Fra engangs- til flergangs - tekstiler
#7H	Fra engangs- til flergangsinstrumenter (sterilcentral)
#8H	Klimaoptimeret kirurgi og anæstesi
#9H	Grønnere laboratorier og diagnostik
#10H	Klimavenlig kost i køkkener og kantiner
#11H	Klimaomstilling på medicinske afdelinger
#12H	Mindre forbrug ved patientforløb v. gynækologi og obstetrisk
#13H	Klimaomstilling i psykiatrien
#14H	Klimaomstilling på akutafdelinger
#15H	Reduktion i medicinforbrug
#16K	Optimeret lagerstyring og produktflow
#17K	Grøn IT strategi
#18K	Transport
#19K	Energieffektivisering og omstilling
#20K	Bæredygtigt byggeri og drift
#21K	Grønne udbuds krav og leverandørsamarbejde
#22K	Grønne udbuds krav til medicin
#23K	Destruktion og reduktion af medicinske gasser
#24K	Bedre udnyttelse af medicoudstyr

Region Hovedstadens ROADMAP

Estimeret CO₂-effekt ved klimaindsatser

Status for klimaindsatserne

Der er på nuværende tidspunkt identificeret 24 klimaindsatser, som skal sikre Region Hovedstaden når et godt stykke af vejen til målsætningen om 50% CO₂-reduktion i 2030.

En stor del af de 24 klimaindsatser er på nuværende tidspunkt sat i gang, mens andre planlægges igangsat primo 2025 og andre igen derefter.

De 24 indsatser er pt. ikke tilstrækkelige til, at målet nås, så der skal peges på yderligere indsatser (i den såkaldte residual), som ikke kan identificeres på nuværende tidspunkt. Dvs. der er behov for at afdække yderligere potentialer for CO₂ reduktioner for at nå målet om 50% reduktion.

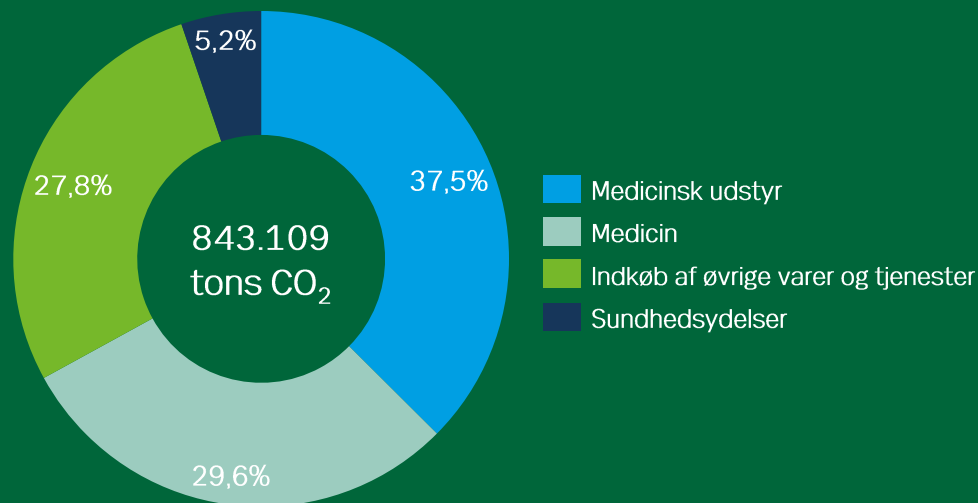
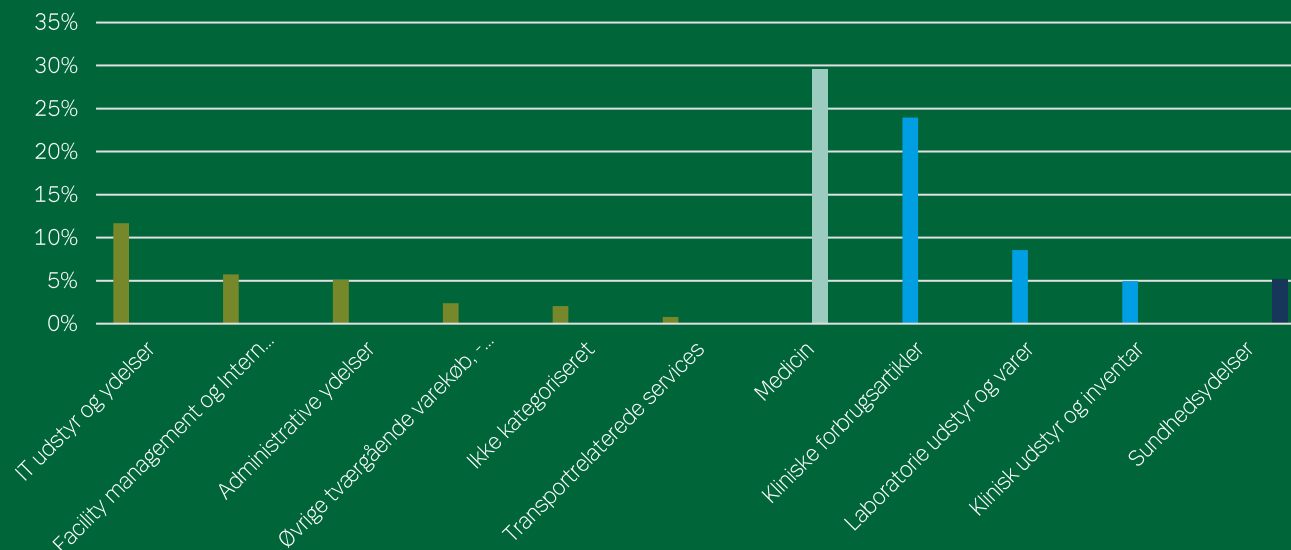
Desuden forventes nogle udefrakommende reduktioner som følge af mere vedvarende energi og dermed lavere CO₂ udledning for de produkter, der produceres til regionen.

Figuren til højre anskueliggør den samlede reduktion på 50 pct., der skal gennemføres frem til 2030. Klimaindsatserne er kategoriseret som:

- 1) Sat i gang
- 2) Ikke sat i gang pt. (sommer 2024)
- 3) Residual
- 4) Udefrakommende reduktioner.

Størrelsen af den enkelte klimaindsats i figuren repræsenterer potentialet for reduktioner, hvis den implementeres inden 2030.

CO₂ udledning fordelt på indkøbskategorier

Status for indsatserne

Klimaindsatserne for "indkøb og forbrug" omhandler indkøb af varer og tjenesteydelser eksklusiv byggeri, medicinske gasser, transport, energi, og fødevarer, da disse indgår i øvrige klimaindsatser.

Ovenstående cirkel viser derfor udelukkende CO₂ udledning fra fire overordnede kategorier for indkøb af varer og tjenesteydelser. Søjlediagrammet viser fordeling på mere detaljerede indkøbskategorier.

Det fremgår, at indkøb af øvrige varer og tjenester udgør omtrent halvdelen, hvilket bl.a. skyldes at denne overkategori dækker over mange underkategorier, herunder IT udstyr og ydelser, administrative ydelser, Facility management og intern service, øvrige tværgående varekøb m.m..

Klimaindsatsen for indkøb og forbrug har tidligere hovedsageligt handlet om grønne udbudskrav rettet mod leverandørernes produkter. Med den nye målsætning på 50% reduktion i 2030 er det nødvendigt at igangsætte klimaindsatser på hospitalerne, der udvikler nye behandlinger, arbejdsgange og patientforløb, så det bliver muligt at overgå til flergangsudstyr, reducere forbruget, undgå spild og undgå unødigt forbrug og overbehandling.

Klimaindsatser inden for "Indkøb og forbrug" er forankret og drevet af hospitaler, det handler om ændringer i den kliniske praksis. Andre indsatser f.eks. Grønne indkøbskrav eller udvikling af nye lagerstyringsløsninger er placeret i koncerncentre og løses med minimal inddragelse af klinikere.

Aktiviteter

- Der sættes i 2024 og frem gang i flere klimaindsatser inden for indkøb og forbrug. Langt størstedelen af de 24 klimaindsatser er målrettet hospitalernes forbrug. Nogle klimaindsatser drives centralt fra regionens koncerncentre, mens andre drives af klinikere fra forskellige specialer på hospitalerne.
- Fortsat implementering af "Den grønne håndbog for klinikere" hvor der pt. er 18 tiltag som er klar til implementering på hospitalsafdelingerne. Håndbogen videreudvikles med flere tiltag og promoveres på hospitalerne.
- E-learning giver grønt kompetenceløft og inspiration til handling hos klinikere.
- Fremmødekursus til grønne ambassadører om at drive grønne omstillingsprojekter på hospitaler.
- Grønne krav i udbud. Herunder udvikling af fælles danske og nordiske standardkrav.
- Kommunikationsindsats målrettet klinikere i samarbejde med hospitalernes lokale kommunikationsafdelinger.
- Leverandørdialog, vidensdeling og samarbejde om udvikling af grønne løsninger.

Status for indsatsen

Strategi for Bæredygtigt Byggeri blev godkendt af regionsrådet i september 2022. Regionens indsatser indenfor bæredygtigt byggeri såvel som genanvendelse af byggematerialer og overskudsjord er blevet samlet i et tværgående program. Der er igangsat følgende tiltag:

- Ressourcekortlægning på Bispebjerg Hospital
- Genbrug af materialer og inventar i drifts- og renoverings- pilotprojekter
- Udvikling af værktøj med miljøkrav til drifts- og renoveringsprojekter
- Udvikling af bæredygtighedskrav til byggeprojekter under 100 mio. kr. og omfattende renoveringer
- Udvikling af DGNB certificeringskrav til byggeprojekter over 100 mio. kr.

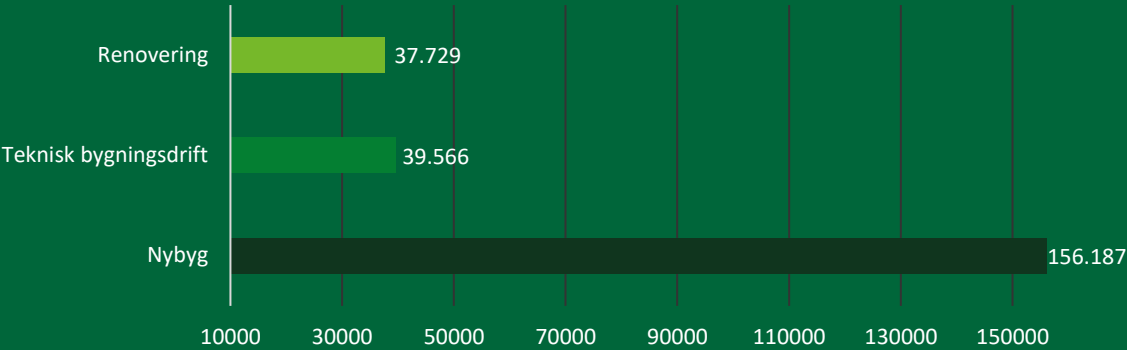
Et pilotprojekt på Bispebjerg Hospital har på mindre end et år genbrugt materialer og møbler for ca. 4,2 mil.kr. og sparet ca. 160 tons CO₂. som svarer til at sende ca. 60 personer tur/retur med fly til New York. Blandt andet er der genbrugt mere end 600 skabe, 100 cykelstativer, 100 LED armaturer og meget mere.

Aktiviteter

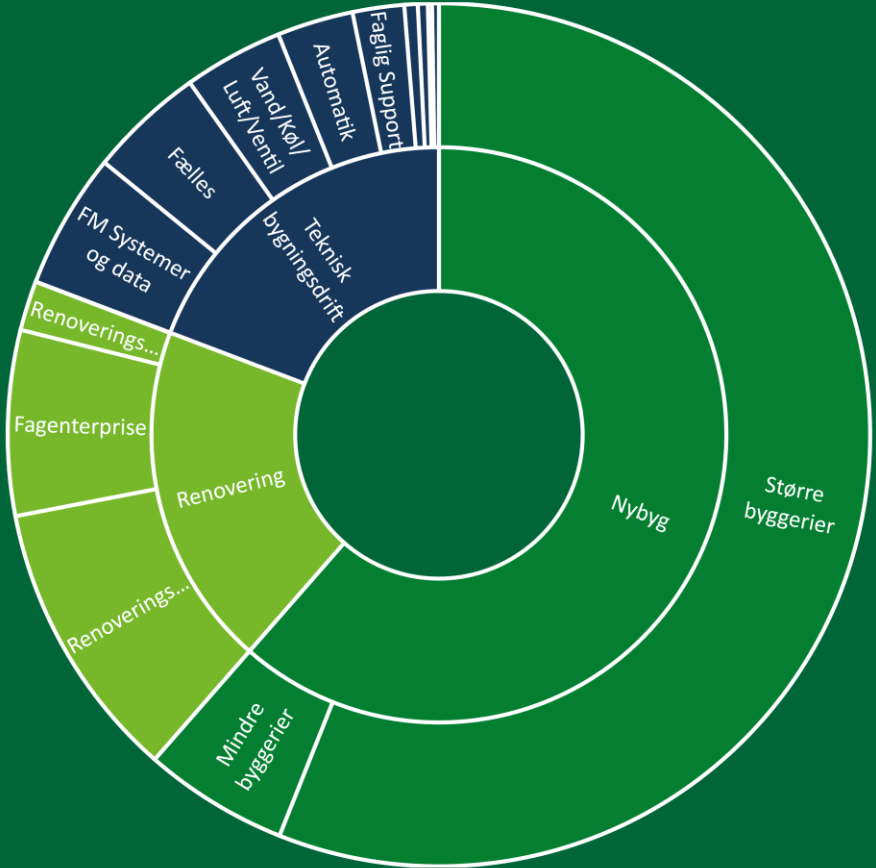
Vigtigste planlagte aktiviteter i 2024, udover de igangværende, falder indenfor følgende indsatsområder:

- Implementering af miljøkravværktøj: Fremme genbrug og genanvendelse samt brug af bæredygtige varer i udvalgte drifts- og renoveringsprojekter.
- Ressourcekortlægning på Jonstrupvang: Kortlægge eksisterende materialer som potentielt kan genanvendes eller genbruges.
- Udarbejde udbudskrav til emissionsfrie arbejdsmaskiner på regionens egne byggepladser.
- Lead-region på bæredygtigt byggeri: Fremme erfaringsopsamling og vidensdeling ift. genbrug og genanvendelse mellem regionerne.
- Fælles program for cirkulært og bæredygtigt byggeri: Fremme bæredygtigt og cirkulært byggeri og reducere CO₂-udledningen samt reducere forbrug af primære råstoffer.

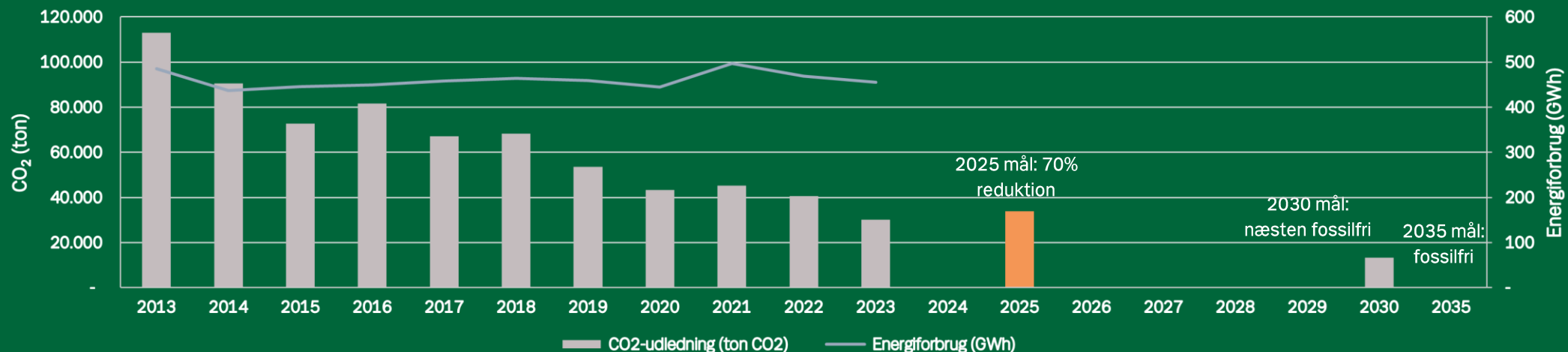
CO₂-udledning fra byggeri fordelt på kategorier (ton)

Byggeri opdelt i hoved- og underkategorier

CO₂-udledning fra energiforbrug og energiforbrug i GWh

Status for indsatsen

I 2023 er udført energioptimeringsprojekter for ca. 65 mio. kr., i alt ca. 45 projekter inklusiv tre store projekter for optimering af ventilation og køling.

Disse projekter forventes at give en CO₂-reduktion på ca. 705 tons pr. år eller ca. 23 GWh hovedsagelig fjernvarme, da køleprojektet forbruger mere strøm, men leverer varme til bl.a. net fra køling.

Udvikling i hovedtal

CO₂-emissionen fra 2013 til 2023 har været i positiv udvikling pga. den grønne omstilling af forsyningssiden.

I 2023 ses for andet år i træk en reduktionen i både energiforbrug og CO₂-emissionen. Dermed fortsætter tendensen bortset fra forrige års mindre stigning.

Målet om 70 % reduktion i 2025 allerede er nået i 2023.

Årsager til udvikling

Reduktionen i CO₂-udledningen skyldes grønnere energi fra forsyningssiden samt regionens egne energieffektiviseringsprojekter.

Reduktionen i energiforbrug skal ses i sammenhæng med en øget produktion af sundhedsydelser, hvilke gør den reelle reduktionen endnu større.

Prognose for mål

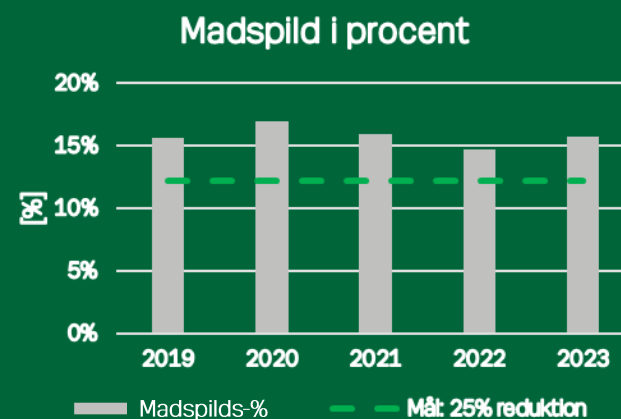
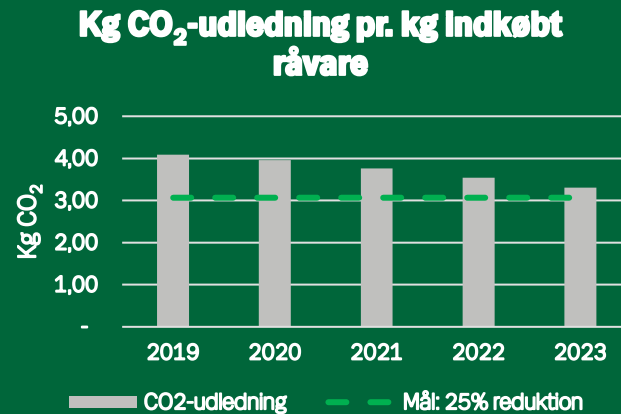
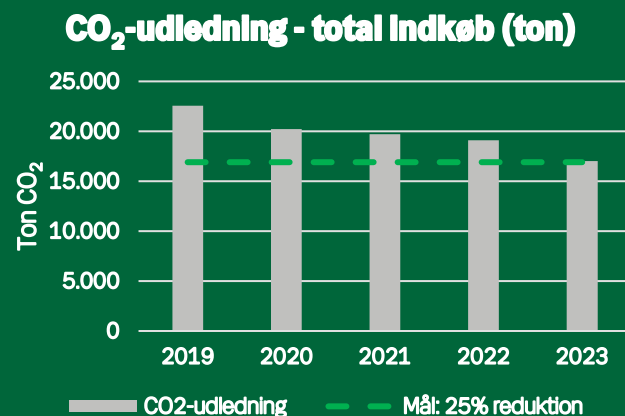
Målet om 70 % CO₂-reduktion er allerede opfyldt i 2023 og frem mod 2025 forventes både et fald i energiforbrug og CO₂ udledning.

Specielt forsyningsselskabernes grønne omstilling vil betyde, at målet nås, suppleret med regionens energieffektiviseringsindsats, som dog skal holdes op mod forbrugsstigninger fra bl.a. øget bygningsareal og produktion.

Aktiviteter

Vigtigste planlagte aktiviteter i 2024:

- Energirenovationsprojekter (Kommune Leasing), forsætter med store projekter som grundvandskøl, ventilation, køling, pumper og især belysningsprojekter med LED.
- Etablering af energiovervågning og tilkobling af eksisterende og nye energimålere.
- Vurdering af rammer for nye solcelleanlæg iht. ny lovgivning, samt tilstandsvurdering og fælles overvågning af eksisterende solcelleanlæg.

Status for indsatsen

CO₂ fra råvareindkøb er faldet pga. fortsat fokus på grønne proteiner og mindre brug af oksekød. Køkkenerne har fået indsigt i opgørelse af engangsemballage-data fra 2019-2022, og størstedelen er i mål med målsætningen om 25% reduktion. Målsætningen om 90% økologi er fortsat opnået af ét køkken.

Udvikling i hovedtal

- CO₂ fra råvareindkøb er reduceret med 19,3% (opgjort for kg CO₂ pr. kg fødevarer).
- Madspildsprocenten er på 15,7% hvilket er status quo.
- Økologiprocenten er steget fra 70,7% til 73,7%.
- Indkøb af engangsemballage er reduceret 42%.

Årsager til udvikling

Køkkener har reduceret CO₂ ved at mindske forbruget af oksekød og øge mængden af grønne proteiner. Madspildsprocenten er stagneret bl.a. som følge af bedre indsamling af organisk affald. Det forklarer ikke hele stagneringen, og der er fortsat fokus på reduktion af madspild. På engangsemballage har fokus på pris og systemændringer haft betydning for den store reduktion.

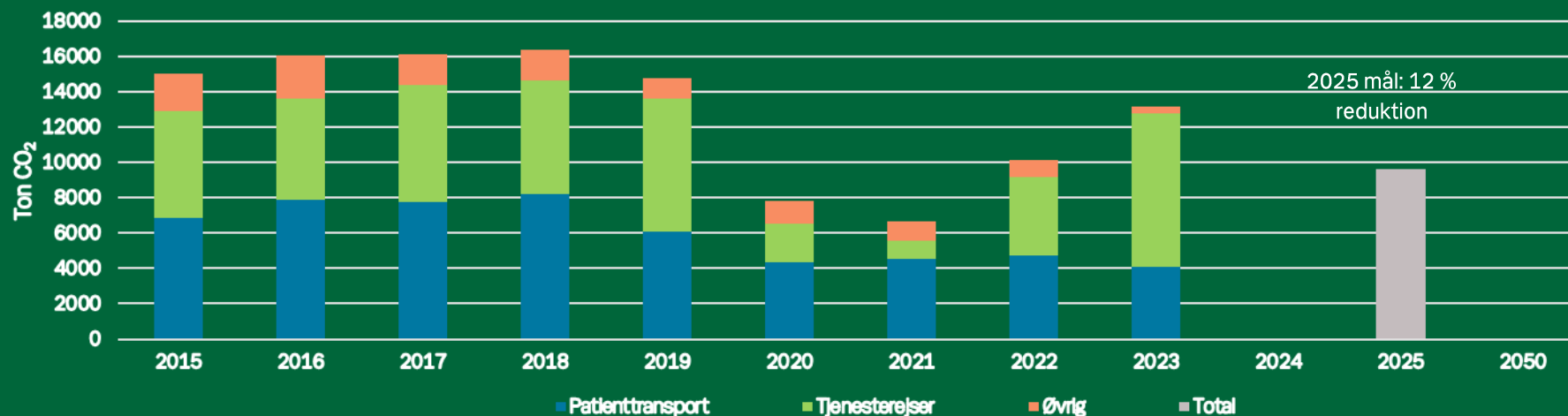
Prognose for mål

Målet om 25 % CO₂-reduktion fra fødevarerindkøbet i 2025 ift. 2019 forventes at blive indfriet. Målet om 25% reduktion af madspild bliver udfordrende at opfylde, men køkkenerne har vedvarende fokus på området. For engangsemballage forventes det at alle køkkener når i mål med målsætningen om 25% reduktion. Køkkenerne arbejder fortsat mod opnåelse af 90% økologi.

Aktiviteter

Udvalgte planlagte aktiviteter i 2024:

- Opgradering af indsats om klima venlig kost og opstart af tiltag ifm. ny målsætning og CO₂-potetialet opgjort på roadmap
- Deltagelse i Region Syddanmarks kickoff seminar om Bæredygtige fødevarerindkøb og måltider – en del af tværregionale klimaindsats.
- Fortsættelse af EU-projekt med fokus på IT-løsninger til reduktion af madspild fra patientmåltider på to hospitaler.
- Kvartalsvis rapportering på 2025-målsætninger i hospitalskøkkenerne.
- Kortlægning af alle køkkenerne med formål om at koble bæredygtige indsatser ift. forskellige produktionssystemer og -metoder.

CO₂ udledning fra transport

Status for indsatsen

Regionens første ellastbil er taget i brug til madkørsel i psykiatrien, og det går generelt fremad med at sætte strøm til regionens vognpark samt effektivisere den interne logistik og kørsel. Biogas udfases løbende. Samtidig begynder regionen at skærpe kravene til eksterne leverandørers transport af varer og ydelser. Fra slutningen af 2024 bliver således 30% af den liggende patientbefordring emissionsfri (elektrisk).

Udvikling i hovedtal

CO₂-udledningen fra driftstransport er steget fra 2022 til 2023. Omstillingen til grønne køretøjer er gået lidt frem: 45% af egen vognpark er nu elektrisk mens 10% er på biogas. 45% er dermed fortsat sort. Antallet af ladeudtag på regionens matrikler er øget fra cirka 350 til cirka 400, primært normalladere.

Årsager til udvikling

Stigningerne i CO₂-udledningen skyldes især at medarbejderne flyver mere og længere. Niveauet af CO₂ fra tjenesterejser er nu lidt højere end niveauet før corona. Det trækker i den rigtige retning, at antallet og længden af patientrejser med fly til behandling i udlandet er faldet i samme periode fra et meget højere niveau.

Prognose for mål

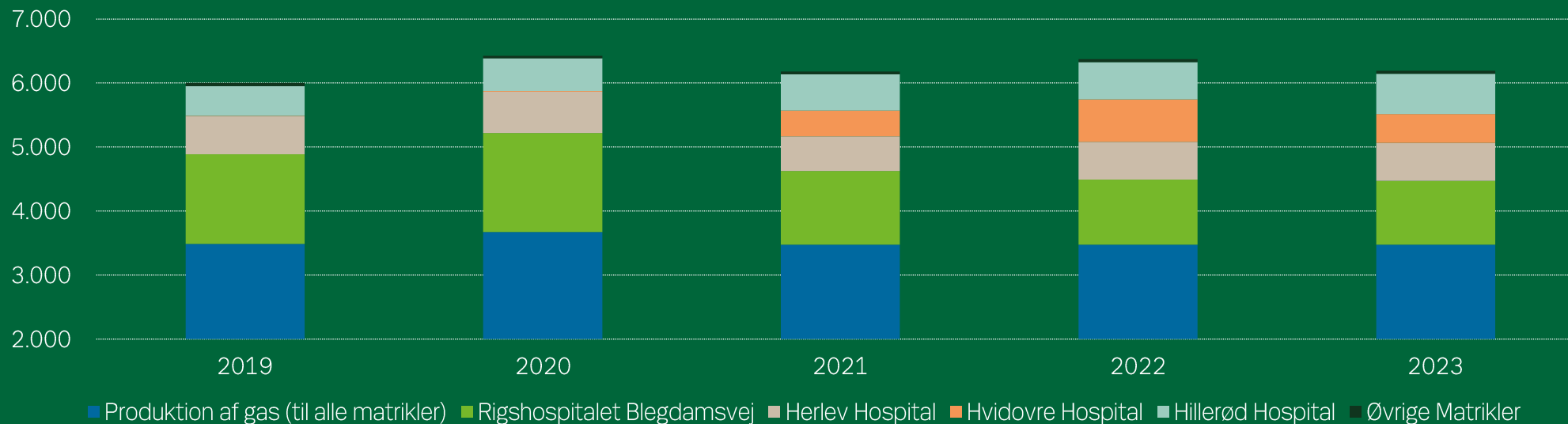
Målet om 12% CO₂-reduktion i 2025 nås næppe, men med den begyndende elektrificering af patientbefordring er det sandsynligt i 2026. Det forventes, at store dele af regionens ejede/leasede vognpark er emissionsfri i 2030. Men både interne og eksterne transportører er dog afhængige af nem, sikker og billig adgang til ladeinfrastruktur samt fortsat teknologisk udvikling af grønne køretøjer.

Aktiviteter

Planlagte aktiviteter for 2024 og 2025 (de vigtigste):

- Opdatering af transportmål, fokusområder og tiltag. Udbud af offentligt tilgængelige lynladere, generel taxakørsel og siddende patientbefordring.
- Delvis elektrificering af liggende patientbefordring ifm. ikrafttrædelse af ny kontrakt.
- Fortsat elektrificering af ejede/leasede køretøjer samt intern logistik og kørsel.
- Videreudvikling af delecycelordninger på regionens lokaliteter, herunder pendlercykler på regionsgården.
- Beslutning om standardkrav til last-mile transport på tværs af danske regioner
- STRING-erklæring om last-mile varetransport og fællesnordisk markedsdialog.

CO₂-udledning fra medicinske gasser fordelt på hospitaler (ton)

Status for indsatserne

Medicinsk gas (især lattergas) er en af de helt store drivhusgasser, der belaster klimaet op til 2.740 gange så meget som CO₂, afhængig af typen. Medicinske gasser blev en Grøn2030-indsats i 2023. Følgende er det, vi foreløbigt har opnået på området:

- Årlig kortlægning af udledninger gennemført for alle hospitaler i Region Hovedstaden.
- Anlæg til nedbrydning af lattergas på Hvidovre Hospital har i 2023 reduceret CO₂-aftrykket med 321 tons.
- For at reducere yderligere, er der behov for midler til nedbrydningsanlæg ved de tre største kilder af lattergas (budgetbehov på 3 anlæg á 2,5 mio. kr.):
 - Mary Elizabeths hospital (Rigshospitalet Blegdamsvej).
 - Nyt Akuthospital (Herlev Hospital).
 - Nyt Nordsjællands Hospital.

Aktiviteter

- Udarbejde grønne krav til kommende udbud af medicinske gasser, herunder:
 - Returordninger og nedbrydning af restgas i returemballager.
 - Undersøge bæredygtige alternativer til nuværende gas og bedre lokal brug af gas (især iltflasker, hvor 80 % returneres til leverandør for tidligt).
- Løbende dialog og koordinering med fagledere og byggeorganisationer for eksisterende og nyt byggeri mht. nedbrydningsanlæg.
- Samarbejde med DTU om innovative løsninger til nedbrydning af medicinske gasser.

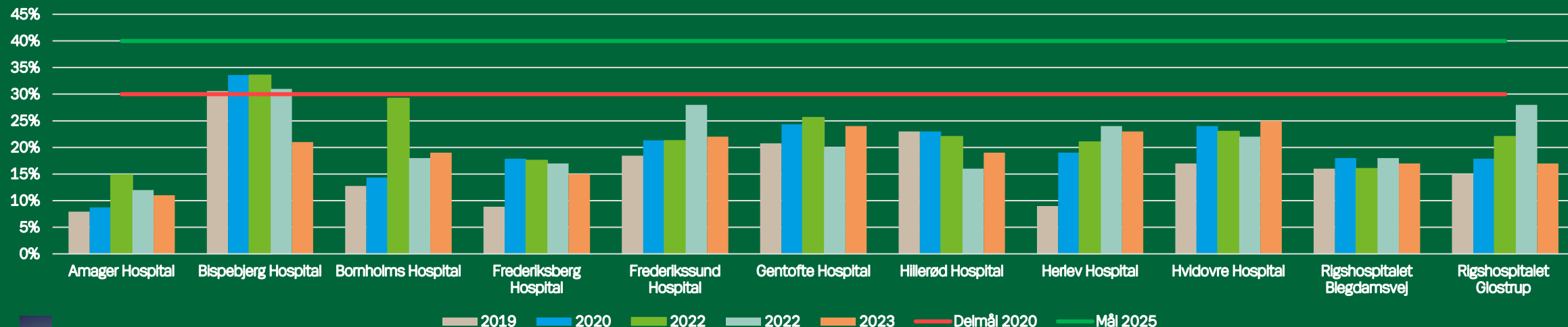

Klima- og miljøregnskab 2023

Status for regionens miljøindsatser i Grøn2030

Affalds-genanvendelsesprocent

Status for indsatsen

- Afsluttet udrulning af kildesortering på PC Ballerup.
- Konsolideret plastiksortering og tilhørende afsætningsaftale.
- Gennemført undervisning på flere matrikler.
- Myndighedsdialog om retningslinjer for klinisk risikoaffald.
- Gennemgang af leverandøraftaler.
- Afklaring ift. af compliance og forankring, samt understøttet den grøn omstilling på hospitaler m.m.

Udvikling i hovedtal

Andelen af regionens affald, der sendes til genanvendelse ligger uændret på 22 %. For hospitalerne er genanvendelsesprocenten faldet med 1 procentpoint til 20 %.

Den samlede affaldsmængde er faldet med ca. 700 ton til 13.082 ton. For hospitalerne er faldet 240 ton til 11.960 ton.

Årsager til udvikling

En mængde affald (svarende til ca. 6%) har ændret behandlingskategori ift. 2022.

Faldet i affaldsmængden for hospitalerne skal ses i forhold til en mindre stigning i hospitalernes aktivitet (DRG) på 0,5%.

Faldet i affaldsmængderne formodes at hænge sammen med de forskellige omstillingsindsatser, der er igangsat på tværs af regionen.

Prognose for mål

Udviklingen i genanvendelsesprocenten understøtter ikke opfyldelse af regionens mål, men målet om 50% i 2030 fastholdes og der sættes ind med nævnte aktiviteter.

Ift. affaldsmængden, så er udviklingen mere positiv, og hvis den fastholdes i årene frem indikerer det, at regionen kan indfri visionsmålet om at være affaldsfrie* i 2035.

* Der tages forbehold for farligt affald mm.

Aktiviteter

- Fortsætte udrulning af kildesortering i psykiatrien, koncerncentre og virksomheder.
- Udvide kildesorteringsindsats til offentlige områder (patienter og pårørende).
- Udvikling af kommunikations- og undervisningsmaterialer.
- Forberede og gennemføre udbud ift. leverandøraftaler.
- Myndighedsdialog (opfølgning på tilsyn, diverse afklaring, lovgivning o.l.).
- Udarbejde ny affaldsplan frem mod 2030, der skal afløse Affaldsressourceplan 2025, der blev godkendt i 2015.

Status for indsatsen

Københavns Kommune og Region Hovedstaden har aftalt, at der skal udpeges et nyt såkaldt referenceanlæg for Bispebjerg Hospital og Rigshospitalet-Blegdamsvej. Det vil sige afprøvet og dokumenteret teknologi, som findes på markedet. Region Hovedstaden peger på det nye renseanlæg på Nyt Aalborg Universitetshospital (NAU), der dog endnu ikke er ibrugtaget. Dette forventes, at ske tidligst i 2027. Senest 5 år efter afklaret referenceanlæg skal de to hospitaler kunne rense for resistente bakterier, lægemiddelstoffer og kemikalier svarende til niveauet for referenceanlægget. Det forventes, at øvrige kommuner følger samme model herunder Bornholms Hospital og Hvidovre Hospital samt eventuelt Gentofte og Glostrup, der pt. er uafklarede ift. rensningskrav.

Der er udarbejdet handlingsplaner for fremtidig spildevandshåndtering for Rigshospitalet-Blegdamsvej samt Bispebjerg, Hvidovre og Bornholms hospitaler. Der forventes fortsat at der i løbet af 2024/25 skal udarbejdes handlingsplaner for Gentofte og Glostrup hospitaler. Arbejdet hermed afventer de to aktuelle kommuners myndighedspålæg.

Det er aftalt med Københavns Kommune at der skal udarbejdes et lokalplantillæg, der muliggør en placering af et kommende rensningsanlæg på Bispebjerg hospitalsmatrikel.

Aktiviteter

- Ændring af miljømyndigheders rensningskrav og referenceanlæg
- Gennemførelse af handlingsplaner/forundersøgelser for Gentofte og Glostrup hospitaler
- Lokalplantillæg for Bispebjerg Hospital
- Fortsat spildevandsafrapportering til myndigheder